

תדפיס
מתוך הספר המלא
להתלהב הכוללים

שימוש חכמים

הלכות גדה

ביאורי השולחן ערוך
עם הלכות והוראות למעשה
מהג"ר יעקב שכנזי שליט"א

ספר שימוש חכמים

הלכות גדה

על סדר השלחן ערוך. ובו ביאור דברי מרן, שיטות הפוסקים
וטעמיהם, חידושי הלכות, בתוספת הוראה למעשה ללומדים
ולמורי הוראות, הלכות שהתחדשו לפי מציאות הזמן, עדויות
מגדולי הדורות, ועוד

♦ ובסופו עיקרי ההלכות העולות ♦

מאת
מורנו הג"ר יעקב שכנזי שליט"א

נכתב ונערך בס"ד עם מקורות, ביאורים, ציונים והוספות

פתחי חכמים

ע"י תלמידו הצב"י אריאל שרגא

בכרך ב'

קונטרס הוראת חכם

למורי ההוראה

יסודות והוראות בענייני הנהגת מורי ההוראה, מראות, בדיקות רפואיות,

מניעת הריון, הפלות והלכות צניעות

נכתב ונערך ע"י מורנו הרב שליט"א

אדר תשפ"ג

מהדורה שניה שבט תשפ"ד

תוכן הספר כדלהלן:

- ♦ ביאור בהיר של דברי מרן השלחן ערוך סעיף אחר סעיף, בתוספת הלכות הוראות מנהגים ועצות בעניינים אלו, ובסוף ההלכות על סדר השו"ע, הלכות בדיקת אחות ורפואה, עצות שונות ועוד.
 - ♦ עדויות רבות ממה שהורו מרנן ורבנן גדולי הדורות. בצירוף העניינים שהתחדשו במשך הדורות, ודימוי מילתא למילתא להוציא מדברי הפוסקים ובראשם מרן השלחן ערוך, הלכות הנוגעות לשינוי המציאות בימינו.
 - ♦ פרטים ופרטי פרטים בהלכות אלו, מציאותיות שונות, אופנים של שעת הדחק, מהו דבר פשוט על פי ההלכה להתירו, ומהו דבר בו נכנסו רבותינו בפרצה דחוקה על פי ההלכה על מנת שלא תהיה ח"ו חומרא דאתי לידי קולא.
 - ♦ הדעות השונות, כדי שהרוצה להחמיר ידע היכן החומרא טובה ע"פ ההלכה, והיכן רווחה הדעה להיתר. ומלבד הכרעת ההלכה הובא טעם ההלכה מדוע להתיר ומדוע לאסור, שעל ידי זה יהיה מובן טעמם של חכמינו בצורה המתאימת על הלב.
 - ♦ כללים בהלכות אלו באופן שכאשר תגיע למורה שאלה שאינה כתובה בספרים, ידע על פי הכללים להיכן לכוון את הפסק. ובפרט שפעמים מגיעה שאלה אשר לה כמה צדדים כיצד להורות בה, וכשהכללים ברורים ניתן להכריע איזו עצה הלכתית להשיב.
 - ♦ זכינו ובספר זה יש הרבה מחכמת ההוראה ומנסיונו של מורנו הרב שליט"א, כיצד להורות בדבר שאין ההיתר רווח על פי ההלכה, ובאיזה מקום אם נתיר בפשיטות על פי ההלכה הברורה, יש לחוש שמא תצא תקלה ח"ו, וכן פתרונות כשרים על פי ההלכה במקרים סבוכים מבלי להצטרך להתלות בקולות.
 - ♦ ההלכות שבדרך כלל משאירים לשאלת חכם, מה יענה החכם, חוץ משאלה של שיקול הדעת בה לא ניתן לתת כלל, בזה הושאר ההלכה להכרעתו של החכם, לפי הענין וראות עיניו.
- ונוסף לזה קונטרס "הוראת חכם", המיועד למורי הוראות, הכולל כמה קונטרסים. בהם מקובצים השיטות השונות, עדויות והכרעת רבותינו אשר מפיהם אנו חיים, בנושאים דלהלן:

©

כל הזכויות שמורות
למורנו הג"ר יעקב שכנזי
והרב אריאל שרגא
וליו"ח

העתקה מכל סוג שהוא, או הכנסה למאגרים תורניים
שונים, ללא רשות מפורשת בכתב, אסורה בהחלט, לפי
דין תורה, ולהבדיל לפי החוק הבינלאומי

הארות והערות יתקבלו בברכה בכתב בלבד
בכתובת: שמעון רוקח 25 ירושלים
או: שמואל הנביא 10 בית שמש
ניתן להשיג את הספר בכתובות הנ"ל
או במספרים 052-7627625 / 058-3212113
בשעות הערב

הו"ל: פלדהיים

הפצה: יפה נוף

yefe.co.il

1599-581-581

עימוד ועיצוב:

משה לוי - ספרים: 052-7634834

סימן קפח / דיני מראות הדמים, ואשה שהרגישה שנפתח מקורה

סעיף א - מראות הדמים, ודין אשה שהרגישה שנפתח מקורה קטו

מראות הדמים קיז

מראה שחור ומראה אפור ♦ מראה ירוק - צהוב ♦ כמראה השעווה ♦ כמראה הזהב ♦ מראה חום ♦ שימוש חכמים - ודעת החכמים במראה חום ♦ שיטת רבנו הגרע"י במראות דמים ♦ עובדה מבעל 'הבן איש חי' להתיר מראה חום ♦ מראה ורוד ♦ מראה כתום ♦ מראה חלודה ♦ שאר מראות ♦ מסורת במראות הדמים ♦ מעשה בהוראה במראה מסופק ♦ זכויות מגדלת לבדיקת מראות ♦ סוג הזכויות מגדלת ♦ רחצה בחמין ומצאה מראה לבן ♦ להורות במראה לח ♦ הרגישה ובדקה מיד בעד שאינו בדוק, ומצאה מראה לבן, ובתוכו טיפת דם ♦ הפרשה סמיכה עם טיפת דם ♦ קצוות שנראים כאדומים ♦ דעת הגר"צ בהפסק טהרה צהוב כצבע הבגד ♦ מראה צהוב ובתוכו חום ♦ בדיקת מעבדה למראות דמים ♦ השהית עד בדיקה לשאלת חכם ♦ מראה טהור שיש לחוש בו לתחילת וסת ♦ עוד עניני מראות דמים

הרגישה שנפתח מקורה קלד

באיזו הרגשה חוששים שנטמאת ♦ שיעור הזמן שאם בדקה ומצאה מראה טהור, טהורה ♦ ההלכה בהרגישה ובדקה מיד ולא מצאה כלום

סעיף ב - נאמנות האשה קלה

מעשה בהוראה על ידי הבחנת האשה ♦ מראה שנפל ♦ הוראת הבעל לאשתו ♦ חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר

סעיף ג - דם בשפופרת, בחתיכה, וההלכה בנעקר מקורה קלט

לבישת שפופרת ♦ צניחת רחם ♦ ההלכה בשיטת הט"ז ♦ דם הנמצא לאחר כריתת רחם ♦ האם ניתן ללדת לאחר כריתת רחם ♦ גודל פתיחת המקור

סעיף ד - המפלת כמין קליפות קמג

שיעור חמימות הרוק ♦ לכלוכים על עד בדיקה ♦ הטלה למים בזמננו ♦ מיעוץ בציפורן

סעיף ה - מצאה חתיכות עם דם קמז

סעיף ו - מפלת דם יבש קמח

ההלכה במפלת חתיכה שנראית דם ♦ מתי חתיכה טהורה ♦ פתיחת הקבר מבחוץ ♦ הלכות בבדיקת רופא, והסתכלות על המכשיר ♦ פתיחת סתימת חצוצרות

♦ **יסודות לעומדים לשרת כמורי צדק - ההנהגות בהוראה וכמה עניינים נחוצים לידיעת מורי ההוראה.**

♦ **הקדמה למראות הדמים - החלוקות בין המראות השונות, הלכות שנשמעו ממרנן ורבנן בעניינים אלו, נקודות לעיון.**

♦ **היתר חכם למניעת הריון ואמצעי מניעה - חומרת איסור מניעת הריון, האופנים המותרים, איזה סוגי מניעה מותרים בשימוש וסדר העדיפויות כאשר הותר הדבר.**

♦ **בדיקות רפואיות - כללים מה מטמא בבדיקות רפואיות, סוגי הבדיקות והלכותיהן, ועניינים שונים.**

♦ **דיני הפלת עוברים - חומר איסור הפלת עוברים, הכללים מתי הותר הדבר, וכיצד ניתן להכריע כאשר חלוקים הרופאים האם יש סכנה לאם בהשארת העובר.**

♦ **הצנע לכת - רוממות מצות עונה, והלכות הזיווג.**

וכן נוספו בסוף הספר, עיקרי הדינים - והוא מסקנות הלכתיות העולות למעשה, על סדר השולחן ערוך.

מפתחות מפורטות על פי סדר השולחן ערוך, ואינדקס מקצועי מפורט לפרטי פרטים לפי נושאים ולפי סדר א' ב', למציאת כל נושא בקלות.

הלכות הפסק טהרה ובדיקת מוך דחוק תנ

האם הפסק טהרה דאורייתא ♦ זמן ההפסק טהרה ♦ הפסק טהרה בלילה ♦ הפסק טהרה לאחר השקיעה ♦ ספק עשתה הפסק טהרה לפני השקיעה ♦ ספק באיזה יום עשתה את ההפסק טהרה ♦ הפסק טהרה לאחר תפילת ערבית ובערב שבת ♦ הפסק טהרה לבעלת פצע ♦ הפסק טהרה ללא כוונה ♦ הפסק טהרה ובדיקות ז"נ אם אינה יכולה לבדוק ♦ הפסק טהרה לאשה ללא רחם או ללא חלק מהרחם ♦ הפסק טהרה במחשבה, בדיקות ע"י קינוח ♦ טבעת נובה-רינג ♦ האם מוך דחוק הוא חובה ♦ צורת מוך דחוק ♦ מוך דחוק ללא הפסק טהרה ♦ נמצא דם בהפסק טהרה ועשתה מוך ♦ נשים הפטורות ממוך דחוק ♦ צורת הבדיקות לנשים הנ"ל ♦ מאימתי מתחילה ספירת שבעה נקיים

סעיף ב - הרואה יום אחד בלבד חייבת מוך דחוק תסו

האם הרואה כתם צריכה מוך ♦ בדיעבד אם לא עשתה מוך ♦ ראתה דם בבדיקת עד האם חייבת להניח מוך ♦ פסקה בטהרה ולאחר מכן ראתה דם בשבעה נקיים

סעיף ג - הנהגות בשבעה נקיים תסט

דין לבישת לבנים לדעת מרן ♦ דעת רבנו הגר"ע יוסף בלבישת לבנים ♦ סדין לבן לאשה הלוכשת לבנים ♦ טעם לבישת לבנים ♦ בדיעבד אם לא לבשה לבנים ♦ פרטים בלבישת לבנים ♦ הסיבה להופעת כתמים בשבעה נקיים ♦ רחיצה לפני הפסק טהרה והמתנה לאחר הרחיצה ♦ אזהרה בענין רחיצה באו"מ ♦ רחיצה בשבת ויו"ט ♦ לבישת לבנים בזמנים מיוחדים ♦ חשש מוקצה בעד בדיקה

סעיף ד - בדיקות בשבעה נקיים תעז

מנין הבדיקות לכתחילה, וזמן הבדיקות ♦ בדיקת ראשון ללא שביעי, או שביעי ללא ראשון ♦ בדיקת ראשון או שביעי לרואה בימי דם טוהר ♦ בדיקת ראשון או שביעי לאחר טומאה דרבנן ♦ בדקה באחד מהימים האמצעיים ♦ הניחה מוך ובדקה בשביעי בלבד ♦ בדיקת שבעה נקיים בלילה ♦ בדקה כל הימים חוץ מיום השביעי ♦ בדקה בשני ימים בז' נקיים אבל לא בדקה בראשון ושביעי ♦ בדקה בראשון שלישי ושמיני ♦ ספק אם בדקה ביום הראשון ♦ בדקה ביום השביעי רק לאחר השקיעה ♦ טבעת נובה-רינג ♦ היסח הדעת באמצע שבעה נקיים ♦ מה נקרא היסח הדעת ♦ היסח הדעת לחלק מהיום ♦ שלושה שלבים בטהרה ♦ הרחקת הטבילה מז' נקיים לכלה ♦ הדין בדיעבד ♦ בדיקה ביום השביעי סמוך לטבילה ♦ בדיקת מראות לאור פלורסנט ♦ בדיקת מראות בין חמה לצל בזמננו ♦ ספירת מנין ימי הז' נקיים בפה או במחשבה ♦ שינוי בשעות בין הארצות השונות (לענין טבילה, וספירת ז"ג) ♦ עברה את "קו התאריך" לענין ז' נקיים ♦ בדקה בז' נקיים ואבד העד

סעיף ה - חובת הפסק טהרה תצה**סעיף ו - צורת הבדיקה תצו**

כללים לכשרות עדי בדיקה ♦ בדיקה בצמר גפן ♦ בדיקה על ידי מוליך ♦ בדיקה באצבעון ♦ בדיקה בבגד צבעוני בהיר ♦ בדיקה במגבון לח ♦ בדיקה בטישו ובדיקה בדף ♦ בדיקה באצבע ללא עד ♦

ידיעה שטבלה לאחר שטבלה

יג. עיקר האיסור שידעו שטבלה הוא דוקא בליל הטבילה, אבל אם ידעו למחרת אין זה בכלל האיסור, והראיה שבזמננו לבשו בגדי נידות ולמחרת הטבילה לא לבשה אותם, ואפילו שעל ידי זה ידעו שאתמול טבלה מ"מ אין בזה איסור.

הלכות צניעות בזיווג ראה להלן בקונטרס הצנע לכת - הלכות צניעות.

טבילה עם בגדים ראה לעיל סעיף מו.

כללים בהלכות חציצה

בהלכות המובאות להלן, מה שנכתב שדבר מסוים אינו מהווה חציצה, אין הכוונה שאין צריך להסירו קודם הטבילה, אלא כוונתנו שאם טבלה כך או שאין אפשרות אחרת לטבול בלעדיו, טבילתה כשרה. מלבד חציצה במקום בלוע, שטובלת כך לכתחילה מפני שאין זה חציצה כלל.

חציצה על מיעוט ואינה מקפידה להסירה

א. כל דבר דבוק הנמצא על מיעוט הגוף, או על מיעוט השיער, אם אינה מקפידה עליו ודרך רוב בני אדם שלא להקפיד עליו, אינו חוצץ". לדוגמא, אשה שהסירה

פתחי חכמים

שחברתה פוגעת בה כשעולה מן המים, אלא צריכה לפגוע באדם כשר כשיוצאת מבית הטבילה לחוץ. ודחה דבריו. והסיק שבזמננו שיש אשה יהודיה המשגיחה על טבילת בנות ישראל, כשעולה ממנו המקוה, הרי היא פוגעת באשה יהודיה תחילה ושפיר דמי.

וראה עוד מש"כ בהערות לעיל על אות ד'.

ועיין עוד בחוט שני (ס"ק מד) שהחמיר יותר, וז"ל: אינו ענין לפגוע ראשון אף שזה רחוק ממקום הטבילה, אלא דכל זמן שמרגיש שהיא עולה מן הטבילה, דהא אי לאו הכי מנא ידע.

תי. שלחן ערוך סי' קצח סעיף א.

ע"א) האי מאן דפגע באיתתא בעידן דסלקת מטבילת מצוה, אחזת ליה רוח זנונים, היינו כשפוגע בה, אבל רבי יוחנן שהיה יושב שם בקבע אין זו פגיעה, אי נמי התם שפוגע כשעולה בעודה ערומה מן הנהר. עכ"ל. ולפי"ז עיקר הקפידא היא למי שפוגע בה בשעה שעולה מן הטבילה. וכן כתב האגודה (פסחים פרק י אות צה) וז"ל: האי מאן דפגע באיתתא בעידנא דסלקא מטבילת מצוה וכו' והא דאמרין פרק מי שמתו ר' יוחנן הוה יתיב בשערי טבילה, הכא פגע בשעה שעולה מן המים ור' יוחנן אשערי טבילה יתיב, א"נ ר' יוחנן אומר שופך בוז וגו'. עכ"ל. וראה בטה"ב (ח"ג משמה"ט עמ' קפה) שהביא שבשו"ת שיח משה כתב שמשמע מהרמ"א דלא מהני מה

שיער על ידי שיעור, ולאחר שטבלה מצאה שנשארה חתיכה קטנה (מזערית) שאינה נראית, אם אינה מקפידה ואין דרך בני אדם להקפיד, אין זו חציצה תי"א.

חציצה שצריך אומן להסירה

ב. במקום שצריך אומן כדי להסיר את החציצה הוי כשעת הדחק^{תיב} וכשיש עוד צירופים אינו חוצץ תי"ג. וראה בהערה דברי הרב בן איש חית"ד.

דבר שהוא חלק מהגוף

ג. כל דבר שמתהווה מהגוף והוא חלק מהגוף, אינו חוצץ, ולכן, עור קשה שבכף הרגל, או אשה שלא סידרה גבות, או שכחה לגזור ציפורנים וטבלה, אם היו נקיות עלתה לה טבילה, וכן אם לא הסירה שיער בית השחי ובית הערוה (ובלבד שלא נדבקו זה לזה על ידי זיעה), אינו חוצץ. וכמש"כ השלחן ערוך (לעיל סעיף כ) לענין ציפורן גדולה ועומדת להיחתך.

פתחי חכמים

תיא. בטה"ב הנדפ"מ נשאל (בכת"י ח"ב עמ' עז) באשה שטבלה ובדקה שלא נשארה שיעור על ראשה, וכמה שבועות אחרי הטבילה נמצאה שיעור ונתעברה מטבילה זאת, והשיב דהוי מיעוט שאינו מקפיד ואינו חוצץ, ע"ש.

תיב. הפוסקים דנו הרבה בענין תפריס האם חוצצים, ולא אמרו שאינו חוצץ כיון שצריך אומן להסירם, וכן בענין גבס לא הזכירו זה, אע"פ דדבר פשוט הוא שאין האשה יכולה להסיר לעצמה הגבס. מ"מ חזי לאיצטרופי דהוי דבר שצריך אומן להסירו כשיש עוד צירופים.

תיג. ראה טה"ב (ח"ג עמ' קלז) בענין סתימה זמנית שמביא באחד הצירופים טעם זה שצריך אומן להסירו, וכן בח"ג (עמ' קלט) בענין חוטי ברזל שמניחה על השיניים שלמעשה אם

חציצה שסכנה להסירה

ד. כתב הרמ"א (סי' קצח סעיף ו): קליעת שיער שנעשה על ידי שד ויש סכנה להתירו, אינו חוצץ. ולמדו מכאן הפוסקים^{תטו} שכל דבר שאינה מסירה אותו מחמת סכנה אינו חוצץ^{תטז}. ועיין לעיל (שם) מתי דבר סכנה לא הוי חציצה.

חציצה שיש כאב להסירה

ה. כל דבר שיש כאב בהסרתו ומצטערת בהסרתו, ומחמת כן אין בדעתה להסירו, לא הוי חציצה תי"ז.

ומכל מקום מכיון שקשה לדקדק בזה, לא יעשו מעשה להקל בחציצה שיש כאב בהסרתה ללא שאלת חכם.

חציצה במקום בלוע

ו. חציצה במקום בלוע אינה חוצצת. ודוגמא לזה, אשה שיש לה חור בשן ויש שם לכלוך בעומק החור, אינו חוצץ, וכן מטעם זה התקן תוך רחמי אינו חוצץ תי"ח.

פתחי חכמים

תטו. עיין בטה"ב (ח"ג משמה"ט עמ' סח) שהביא כמה פוסקים שכתבו שכל שסכנה להסירו אינו חוצץ.

תטז. כתב הראב"ה (סימן תתקצא): דעתי נוטה כמו כן להתיר לטבול זב או זבה אם שיער שלהם מדובלל ומחובר יחד כמין לבד שקורין בל"א ילקש ובלע"ז פלטריר. ולקותא דידהו על יד שד. ונקטינן סכנת נפשות היא אם יגזור אותה. כדפירשתי לעיל גבי חץ של מתכת. ותו דקיימא לן דשלוש נימות הקשורות אינן חוצצות דלא מיהדק ועיילי בהו מ"א. וכל שכן יותר מג'. ואפילו אם נחלק בין מדובלל לקשור ונדונם כחדא חתיכה של לבד והוה ליה בלוע ועדיף מבית הסתרים. ותו כיון דמפני הסכנה אי אפשר לגלחו היינו רבייתה ולא חייצו וכו'. עכ"ל.

והמרדכי (הל' מקואות רמז תשנ"א) הביא דברי

הראב"ה. וכן פסק הרמ"א בסימן קצח סעיף ו, והדגיש בדבריו 'וסכנה להוציא', משמע שזה חלק מסיבת ההיתר. וכ"כ הגרעק"א (סי' ס' ד"ה וזה) מסבירא שכל שיש סכנה בהסרתו ודאי מתייאשת. וע"ש שהביא שכן דעת הזכרון יוסף. וכן דעת טה"ב (ראה ח"ג עמ' נא, שאפילו בחציצה שיש צער להסירה מסיק להקל, ונלמד מדבר שיש סכנה להסירו, ע"ש).

תיז. מקורות ההלכה ראה בסימן קצח סעיף יט אות א.

תיח. כ"כ כל הפוסקים, ראה שלחן ערוך סימן קצח סעיף יא לגבי קוץ דאם אינו נראה אינו חוצץ. וראה עוד מש"כ (סימן קצח סעיף כה אות ג) על פי הפוסקים שבחוט ההתקן שייך חציצה ע"ש.

כמו כן אשה שיש לה חורים בתנוכי אוזנה ששם תולה את העגילים, ואחר כך הפסיקה לעונדם ובמשך הזמן נסתם החור, הרי שהלכלוך שבתוך החור נקרא מקום בלוע ואין צריך לנקותו, ובפרט שעלולה לפצוע את עצמה ויצא דם ויטיבש, והרי הוא חוצץ. אמנם תשפוש היטב את תנוך האוזן מבחוץ ותטבול.

חציצה בתרי דרבנן

ו. חציצה בתרי דרבנן, כגון מיעוט שאינו מקפיד בבית הסתרים, במקום הצורך עם עוד צירופים, אינו חוצץ^{תיט}.

חציצה שנעשית לרפואה

ח. כל שנעשה לרפואה, ואי אפשר להסירו מחמת כאב וצער, אינו חוצץ, דחשיב מיעוט שאינו מקפיד עליו^{תיט}. והיינו דוקא בחציצה על מיעוט הגוף.

ואם עשוי לרפואה לבד, ישנן דעות באחרונים אם הוי חציצה (ראה הערה תכא).

פתחי חכמים

תיט. סברא זו הובאה במהרש"ם (ח"א סי' קצט), ובאגרות משה (יו"ד ח"א סי' צו), וראה עוד בטה"ב (ח"ג עמ' עא ד"ה מסקנא) שכתב: מסקנא דינא שמאחר שראינו להרבה אחרונים שהתירו בנידון דידן על ידי תחיבת צמר גפן בעומק אזנה, הכי נקטינן, כיון דהוי תרי דרבנן, בבית הסתרים ומיעוט שאינו מקפיד. ובצירוף דעת הרמ"ע מפאנו וכו'.

תכ. ראה טה"ב (ח"ג דיני חציצה הי"ג) שכתב: כל שנעשה לרפואה, ואי אפשר להסירו מחמת כאב וצער, אינו חוצץ לטבילה, דחשיב מיעוט שאינו מקפיד עליו, ואינו חוצץ. עכ"ל. וע"ש במשמה"ט שהוכיח כן מגדולי האחרונים, ועוד ציין שכן דעת הרב פעלים ושבט הלוי.

תכא. הפנים מאירות (ח"ב סימן קמז) דן בענין אשה שצוה עליה הרופא לשים סממנים בשערותיה וסממנים אלו מסבכים את השערות,

אמנם הסדרי טהרה (סימן קצח ס"ק יט) הביא דברי הפנים מאירות הנ"ל ולא הסכים עם סברתו. וראה בטה"ב (ח"ג עמ' לט) שהביא אחרונים רבים שהסכימו עם הפנים מאירות.

חציצה שמתייאשת להסירה

ט. כל דבר שמתייאשת מלהסירו, אינו חוצץ^{תכג}. לדוגמא אם מרחח 'דאודורנט סטיק' ונעשה רושם בבשרה ומנסה להסירו ואינו יורד, אינו חוצץ מפני שמתייאשת להסירו, ודרך רוב בני אדם להתייאש בכה"ג.

דבר העשוי לנוי

י. כל דבר העשוי לנוי, אפילו הוא בולט, מעיקר הדין אינו חוצץ^{תכג}, ולכן אשה שמרחח לק על הציפורנים אינו חוצץ, אבל טבעת שמניחה באצבעה - אפילו שעשויה לנוי - חוצצת (אם היא מהודקת) משום שמסירה אותה בשעת לישת^{תכד}. וחלק מבני אשכנז מחמירים שמה שעשוי לנוי אינו מספיק שלא יהוי חציצה אלא צריך גם שלא יהיה בו ממשות, ולכן לדעתם לק שעל הציפורנים חוצץ.

דבר שאין בו ממשות

יא. כל דבר שאין בו ממשות אינו חוצץ, לדוגמא רושם דיו של עט (שאינו בולט, בשונה מדיו שכותבים בו סת"ם, או שצובעים בו את הקיר או צבע גואש וכדו' שהם בולטים, שהרי ניתן לקלפם), חתכה רימון והושחרו אצבעותיה, לא הוי חציצה, אפילו מקפדת להסירו, משום שאין בו ממשות, ולכתחילה עליה להשתדל להסיר גם דבר שאין בו ממשות^{תכה}.

פתחי חכמים

תכב. נתבאר לעיל (סעיף מז) כינים שמתייאשת מלהסירם אינם חוצצים, והטעם שכל שמתייאשת להסירו אינו חוצץ. וראה בשו"ת רעק"א (סימן ס ד"ה וזה) שכתב: אבל במקום סכנה דודאי לא תסתכן נפשה ומתייאשת מלהסירה לעולם יש לומר דמיקרי אינה מקפדת.

תכג. מקור לזה ראה לעיל סעיף יז אות א.

תכד. ראה לעיל בסעיף כג אות ג.

תכה. מקור להלכה זאת ראה לעיל (סעיף יז אות א), וראה עוד בט"ז (סימן קצח ס"ק יז) שכתב: בב"י כתב בשם הרוקח וז"ל, נראה

אם אשה נגעה ביורה או בקדרה ונתפחמה בבשר מעט זה אינו קפידא אף על פי שמעט נדבק בבשר, עכ"ל, ומטעם זה דנתי להתיר באשה שטבלה ומצאה במקום אחד בגופה שחרורית במקום שנגעה בכותלי בית המרחץ שהיו שחורים מחמת עשן המרחץ שאינה צריכה טבילה שנית, דדמיא להא שזכרנו, והוא ק"ו דהא ידיה צריכין להיות נקיות יותר מגופה שידיה מגולות תמיד והיא מקפדת על נקיותם יותר מגופה, ולא דמיא לדיו שחוצץ, דהתם ממש של דיו חוצצת, משא"כ במראה שחרורית זה, שאינו אלא לכלוך בעלמא, וכיוצא בזה כתב הבית יוסף בשם הרשב"א לחלק בין צבע לדיו כנ"ל.

סימן קצט

הכנות לטבילה, חפיפה ועיון הגוף

סעיף א – חפיפה רחיצה ועיון הגוף

צריכה להדיח בית השחי ובית הסתרים שלה במים, ולא בשאר משקין, ולסרוק שיער ראשה יפה במסרק שלא תהיינה שערותיה נדבקות זו בזו; וכן צריכה האשה לעיין בעצמה ובבשרה ובדקת כל גופה סמוך לטבילתה, שלא יהא עליה שום דבר מאוס שחוצץ, ותחוף כל גופה, ותשטוף במים חמין בשעת חפיפת גופה ושערה.

הכנות לטבילה

א. ישנם שלושה דברים שצריכה לעשות קודם הטבילה, ודינם שונה אחד מהשני.

א. חפיפה. דהיינו שטיפת שערות הראש עם מים חמים. פספוס השערות (עם מסרק). וזו תקנת עזרא. ואשה שלא חפפה, לא עלתה לה טבילה מדרבנן. אבל אם לא סרקה עם מסרק, אם אינה יכולה לחזור ולטבול, עלתה לה טבילה.

ב. רחיצת הגוף. היא מנהג. ואם לא רחצה, עלתה לה טבילה, ולא אומרים שכיון שלא קיימה את המנהג, לא עלתה לה טבילה.

פתחי חכמים

- ראה להלן אות ב.
- כמבואר בשלחן ערוך לקמן ס"ח.
- ראה להלן אות ג.
- כן כתב הב"י בשם הראשונים. וכ"כ הש"ך (ס"ק ב), וז"ל: הסכמת הפוסקים דתקנת עזרא אינו אלא בחפיפת שיער אלא שנהגו להחמיר לחוף ולהשתטף כל הגוף, להכי מקילינן בכמה דברים בחפיפה, אבל מה שצריכה לעיין בכל גופה שלא יהא דבר חוצץ, מדאורייתא הוא. ע"כ. והא דאינה מעכבת, כ"כ הב"ח (אות טז) והביאו הש"ך (ס"ק יז).

ג. עיון. דהיינו לבדוק את השיער וכל מקום שבגוף לראות שאין בו חציצה, ובמקומות שלא יכולה לראות, עליה למשש. והעיון הוא דאורייתא, ולכן אם לא עשתה עיון לא עלתה לה טבילה מדאורייתא.

הטעם לתקנת חפיפה, ודין חפיפה במסרק

ב. חפיפה היא מתקנת עזרא ובית דינו והוא דינא דגמרא, וכל שלא חפפה, אינה יכולה לטבול מדרבנן.

לחפיפה יש שתי סיבות עיקריות: הראשונה, להתיר קשרים שבשיער. השניה, להסיר כל לכלוך או זיעה. וצריך שתעשה את החפיפה במסרק דוקא, שאם יש קשרים בשיער, על ידי המסרק יכולה להתירם או לתלוש את השערות הקשורות, ועוד תועלת יש במסרק שלפעמים יש לאשה שערות תלושות מעורבות בין השערות המחוברות לגוף, וכשסורקת במסרק יוצאות אותן השערות התלושות.

הסירוק או הפספוס יהיו בשעה שרוחצת את ראשה בחמין דוקא, ולא בשעה ששערה יבש.

פתחי חכמים

- ה. ט"ז ס"ק ד. וז"ל: אלא דבר פשוט שעל ידי המשמוש שפיר הוה עיון דבר תורה, ומכל שכן לפי תקנת עזרא בחפיפה ושטיפה.
 - ו. כמבואר בשו"ע לקמן (סעיף ח). ואם לא עיינה במקום בית הסתרים, תעיין לאחר הטבילה. ואם לא תמצא דבר חוצץ, עלתה לה טבילה כדלהלן (שו"ע סעיף ט).
 - ז. ב"ק (פב ע"א): עשר תקנות תיקן עזרא וכו', ושתהא אשה חופפת וטובלת.
 - ח. ראה להלן שיש ראשונים הסוברים שסירוק במסרק מעכב, וראה להלן לענין דיעבד.
 - כתב הבן איש חי (ש"ש פר' שמיני הי"א), וז"ל: ותסרק שיער ראשה במסרק היטב שלא יהיו השערות דבוקין ומקושרין, והסריקה תהיה בשעת רחיצה בחמין, שבוה השיער מתנקה היטב וכו'.
 - ט. מלשון הריטב"א (נדה סו ע"ב) משמע שהחפיפה והסירוק יהיו בשעה שרוחצת
- בחמין, שכתב: כבר נהוג עלמא דבשעת חפיפה שטפן כל גופיהו בחמין כדי שתגלה להם כל הגוף יפה, וסורקת שיער ראשה במסרק או מפספסת אותן יפה כדי שתתיר שערותיה שלא יהא בהם שום קשר, וראוי להיות חפיפה סמוך לטבילה. מיהו, כל היכא דלא אפשר ליכא קפידא. עכ"ל. והסדרי טהרה (ס"ק ט) כתב: שמעתי שנהגו הנשים שסורקות עצמן בביתן ביובש בלי שום רחיצת הראש, ואחר כך הולכות לבית הטבילה ורוחצות בחמין ושוטפות ראשן במים חמין, ושוב אינן סורקות, וגם לפעמים אינה מפספסת שיערה אפילו בידיה, זה אינו נכון. עכ"ל. וכ"כ הלחם ושמלה (לחם ג).
- והחכמת אדם (כלל קכ אות ב) כתב שמעכב אף בדיעבד, וז"ל: והסריקה תהיה דוקא בשעת רחיצה בחמין שזה מנקה היטב, אבל הנשים הסורקות עצמן בביתן ביובש בלא רחיצה ואחר כך בבית הטבילה רוחצת בחמין, אינה יוצאת ידי חפיפה. וכן הזהיר הבא"ח (שמיני אות יא),

האם הסירוק מעכב

ג. ביארנו שהחפיפה מעכבת, וחלק מן החפיפה הוא במסרק. בדיעבד שלא השתמשה במסרק, לדעת רבנו הגר"ע יוסף' עלתה לה החפיפה, ודוקא כשהפרידה עם אצבעותיה את השערות וראתה שלא נשארה שום שיער קשורה או מסובכת.

להלכה, חייבת לסרוק שיערה במסרק דוקא. אלא שבדיעבד אם לא עשתה כן, אם הפרידה עם אצבעותיה היטב באופן שלא נשארו קשרים בשיער, עלתה לה טבילה^א.

פתחי חכמים

פספסה בידיה ועיינה וראתה שאין השערות קשורות ומסיק להיתרא מטעם ספק ספיקא, ספק א"צ סירוק במסרק כלל כדמוכח מלשונות כמה ראשונים, וספק עשתה סירוק, והיכא שיש ספק ספיקא עבדינן אפילו בחזקת איסור.

יא. לכתחילה צריכה לעשות את החפיפה במסרק דוקא כדלעיל, שע"י המסרק ניצלת מכמה חששות חציצה (ראה לעיל אות ב), וכן מצינו סמך לזה ממש"כ מרן לקמן (סעיף ג): "וכן מנהג כשר שאף על פי שחפפה, תשא עמה מסרק לבית הטבילה ותסרוק שם". וכן משמע לשונות כמה ראשונים כדלהלן.

ראשונים הסוברים שצריכה לסרוק במסרק דוקא - האחרונים (ראה שבות יעקב ח"ב סי' עח) דייקו מלשון רש"י (ב"ק פב ע"א) שחייבת לסרוק במסרק דוקא. וקצת משמע כן בתוספות רי"ד (ב"ק פב ע"א) שכתב שהסירוק מדאורייתא דילמא מיקטר. ובטה"ב (עמ' רנט) דחה ראיה זו דנראה דלאו דוקא [נראה כוונתו לאו דוקא מסרק, אלא העיקר שלא יהיו קשרים, ואפשר גם פספוס].

ראשונים הסוברים שאין מעכב לסרוק במסרק דוקא - כתב הרשב"א (תוה"ב ב"ז ש"ז): עזרא ובית דינו תקנו שתהא האשה חופפת כל מקום שיער שבה וסורקת במסרק. "או מפספסת" בידה היטב כדי שלא יהיה שערותיה קשורין זה בזה. עכ"ל. והרמב"ן (הל' נדה פ"ט ס"ב) כתב: ודין חפיפה זו שרוחצת ראשה ושערותיה

וז"ל: והסריקה תהיה בשעת רחיצה בחמין, שבוה יהיה השיער מנוקה היטב.

י. ראה בטה"ב (ח"ג משמה"ט עמ' רנז) שהביא דברי השבות יעקב שסובר שסריקה במסרק אינה אלא חומרא, והוסיף הטה"ב שכן מוכח מכמה וכמה ראשונים, והסיק (במשמה"ט עמ' רנט): מוכח להדיא כמ"ש השבות יעקב שסריקה במסרק אינה אלא חומרא בעלמא. וצדקו דבריו להקל, שאינה צריכה לחזור ולטבול כלל, אפילו לא לנתה אצל בעלה. ודלא כסדרי טהרה שהחמיר בזה.

ספק אם סרקה במסרק - ראה בסדרי טהרה (ס"ק ו) שדן באשה שלא זוכרת עם סירקה שערות ראשה, אבל פספסה בידה בשעת החפיפה, והסיק: אם לא שימשה עדיין עם בעלה, אלא שנזכרה מיד אחר צאתה מבית הטבילה, ולא עבר עליה לילה אחת, יש להחמיר שתטבול שנית, אבל בעבר עליה לילה אחת שהיתה עם בעלה יחד, יש לסמוך על המחבר הנ"ל להקל מטעמים שכתב שם. והביא דבריו החכמת אדם (כלל קכ ס"ג). ובשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן קא) כתב: ובענין אשה שספק לה אם סירקה במסרק, עיין וכו', מ"מ יראה פשוט דאם אמרה שהעבירה השערות בין אצבעותיה שיהיו מפורדות כדרך שהנשים עושות ואמרה שלא הרגישו כלום וגם היה עיון, בכה"ג נראה בפשיטות להקל.

וע"ע במש"כ במשמה"ט (ח"ג עמ' רנח) אודות אשה שספק לה אם סירקה במסרק אבל

סירוק במקום קיבוץ שיער

ד. צריכה האשה לסרוק כל מקום שיש בו קיבוץ שיער^ב, כגון שיער שבראש, שיער הגבות וכדומה, אבל שערות שבידים אין צריכה לסרוק, שאינו נקרא מקום קיבוץ שיער. ומעיקר הדין^ג עיקר החפיפה הוא בשערות הראש בלבד, ולכן כל שחפפה שערות הראש עלתה לה טבילה.

צורת הסריקה לשאר מקום קיבוץ שבגוף הוא ע"י פספוס ביד, ואין צריך מסרק^ד.

איסור חפיפה בשבת

ה. אסור לעשות חפיפה בשבת. ולכן, אשה שחל ליל טבילתה בליל שבת, אם לא חפפה לפני שבת אין להניח לה לטבול בשבת. אלא אם כן גויה תחפוץ לה^ה, ובכה"ג צריכה האשה לשים לב שלא תסייע לגויה כלל.

חפיפה בשבת במקום דחק גדול או חשש מכשול

ו. אשה שחל ליל טבילתה בשבת ולא חפפה^ו, ולא נמצאה גויה שתעשה לה את החפיפה, כבר נתבאר שתדחה הטבילה למוצאי שבת. ואם הוא במקום דחק גדול

פתחי חכמים

ומקושרין. ובפרט אשה שיש לה מיחוש בריסי עיניה, שדרכם להיות דבוקים זה עם זה, שצריכה לשים לבה על נקיון שלהם היטב. עכ"ל. ובדרכי טהרה (פט"ו ה"ב) כתב: עזרא ובית דינו תיקנו שתהיה חופפת בכל מקום שיער שבה, וסורקת אותו או מפספסת אותו בידיה יפה יפה וכו'. ובהלכה ו' כתב: ולפספס בידה את שאר "שערות גופה" וכו'.

יג. כלשון מרן בסעיף א.

יד. ראה בהערות לעיל.

טו. כן הסיק הטה"ב (ח"ג עמ' קח) שיש להתיר לומר לגויה שתסרוק שערות ראשה.

טז. ואם נזכרה בבין השמשות שלא חפפה, כתב בחזו"ע (שבת ח"ד עמ' קסח, לפני ד"ה ועינא) שמותר לה לחוף שערותיה בבין השמשות בסבון, ואם אפשר בסבון נוזלי עדיף טפי.

ומסרקת אותן "או מפספסת בידיה יפה". והריטב"א (נדה סו ע"ב) כתב: וכבר נהוג עלמא דבשעת חפיפה שטפן כל גופייהו בחמין כדי שתגלה להם כל הגוף יפה, וסורקת שיער ראשה במסרק "או מפספסת אותן יפה" כדי שתתיר שערותיה שלא יהא בהם שום קשר, וראוי להיות חפיפה סמוך לטבילה. מיהו, כל היכא דלא אפשר ליכא קפידא. וכ"כ המאירי (נדה עמ' רצב): וענין החפיפה היא שתרחץ ראשה ומפספסת יפה שערותיה "ואין צריך שתסרקם במסרק".

יב. כן כתב הרשב"א (תורת הבית הארוך ב"ז ש"ז דף לא ע"א) וז"ל: עד שבא עזרא ותיקן שתהא אשה חופפת ראשה וכל מקום שיער שבה כגון בית השחי ובית הערוה. ע"כ. וכ"כ הש"ך (ס"ק ב). וכך פסק הבא"ח (ש"ש פר' שמיני הי"א), וז"ל: ואחר כך תרחוץ בחמין "שיער ריסי עיניה", ותשפשף בידיה להפריד השערות של ריסי עיניה, שלא יהיו נדבקי

או חשש מכשול, יש להציע שתפספס שערותיה בידיה ותדע שאין שם דבר חוצץ ותטבול^ז, וכמש"כ בטה"ב^י, וכדאי שתעשה פספוס זה תחת המים משום שאינו כדרך סחיטה ממש שכל המים שיוצאים נכנסים מיד במים ונבלעים^ט. וצריך להזהיר את האשה שתחפוף בנחת, שלא יהיה חשש של תלישת שיער, והיתר זה הוא רק במקום דוחק גדול או חשש מכשול וכנ"ל.

ישיבה במים חמים לפני הטבילה

ז. יש שנהגו^א לישב באמבטיה עם מים חמים למשך כחצי שעה לפני הטבילה, ואין לזה מקור בשלחן ערוך, ואין מנהג כזה לספרדים^ב. ומכל מקום טוב שתשב במים

פתחי חכמים

צחצוח שיניים בשבת - ראה בשו"ת יחיה דעת (ח"ז סימן ס) שהסיק: מותר מצד עיקר ההלכה להשתמש במשחת שיניים בשבת, ואין בזה לא משום איסור ממרח, ולא משום נולד, ולא משום רפואה בשבת. ואפילו לנוהגים איסור ברחיצה בסבון בשבת, מותר להשתמש במשחת שיניים בשבת. אולם זהו רק לאלה שהורגלו בכך בכל ימות החול, ואין חשש ודאי שיוציאו דם מהשיניים או החניכיים בעת שפשוּפם במברשת, אבל למי שלא הורגל בכך וקיים חשש ודאי שיוציא דם מהשיניים או החניכיים יש להחמיר. ובכל אופן יש להיזהר שלא לשטוף המברשת בשבת אחר כלותו לשפשף בה שיניו. עכ"ל. וראה לעיל (סימן קצח סעיף כד אות א) שעיקר נקיון השיניים אינו ע"י מברשת דוקא, ולהכי במקום שאין אפשרות לצחצח עם מברשת תנקה היטב עם קיסם בין שיניה.

יח. ראה בטה"ב הנ"ל (שם) שסיים: ואם אין שם נוכרית יש לסמוך על הפוסקים הנ"ל שתפספס בידיה את שערותיה ותדע שאין שם דבר חוצץ ותטבול וטהורה לביתה.

יט. בשו"ע (או"ח סי' שכ ס"ב) נפסק שאדם שהניח ענבים בתוך היין מערב שבת ובשבת זה יין מהענבים לתוך החבית, מותר לשתות את היין הזה בשבת, משום שאף פעם לא היה היין הבלוע בענבים בפני עצמו אלא מיד שיצא נתערב ביין שבחבית ונתבטל ברוב.

כ. רק במקום הדחק, דלכמה ראשונים בעינן מסרק דוקא, ועוד שיש שחששו שיש בפספוס תלישת שיער כמבואר בהערות לעיל.

כא. ראה בספר פאת שדך (ח"ג סי' פד אות ב) שכתב: שהיה זו אינה דוקא באמבטי אלא כוללת כל עניני החפיפה בכללה, ולכן המנהג שדוקא חצי שעה באמבטי חמין אינו מנהג קבוע, ומנהג הספרדים הוא שלא לרחוץ כלל באמבטי אלא לשפוף חמין על הגוף, וכן מורים

חמים כרבע שעה, משום שמצוי לפעמים חציצה בפי הטבעת, ועל ידי מים חמים מתרככת החציצה ונופלת, וכן אם יש לה פצע ואינה יודעת, על ידי הישיבה במים חמים הרי הוא מתרכך^ב.

והיום ישנן נשים שחושבות זאת לחובה, עד כדי כך, שפעם נשאלתי באשה שישבה במים רק עשרים ותשע דקות ולא חצי שעה האם הדבר מעכב. ולמעשה ודאי שאינו מעכב, דלדין אינו אלא עצה טובה.

ואשה מעוברת רק תשטוף גופה במים ולא תשב באמבטיה חמה מחשש שמא מרוב החום תראה דם או תפיל עוברת ח"ו^ד.

סעיף ב - במה חופפת

חפיפה שבמקום שיער לא תהיה במים קרים, לפי שמסכבין את השיער, אלא במים חמין; ומיהו אפילו בחמי חמה סגי. ולא תחוף בנתר הנקרא בערבי טפל ובלע"ז גריד"א, לפי שמחתך השיער וחוזר ומסתבך, ולא באהל, לפי שמסכב

פתחי חכמים

אף אצל האשכנזים באשה שאינה יכולה לשהות באמבטי כגון מעוברת.

וראה עוד בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סימן קכט) שכתב: בזמן האחרון נעשה מנהג כשר שהיא תשב באמבטיה ותחוף כשיעור שעה, ומנהג צדיקים הוא (כמבואר בפוסקים) אבל בנשים מעוברות ובפרט בג' חודשים הראשונים אם רואות דם וטובלות וידוע דאז מים חמים יכולים להזיק ולעורר ראיית דם נוסף והפלה ר"ל, פשיטא דבכה"ג אנו נתיר להם לרחוץ בחמין שלא כדרך ישיבה במים, ותיזהר האשה אז שגם לא תטבול בחמין ביותר, ובערים מרובים באוכלוסי ישראל כ"י כמו דידן שלפעמים יש עד מאה טבילות בכל לילה, אי אפשר בשום אופן להעמיד המנהג הנ"ל על תילו שתשב כל אחת בחפיפה כשיעור שעה דאין המקום והזמן מספיק, אם לא שיעשו חפיפה בביתם וכו', ע"ש.

בג. וכמש"כ מרן בשלחן ערוך (קצח סעיף ט): לפיכך אשה בעלת חטטים צריכה לחוף במים עד שיתרככו. וראה עוד בשיעורי שבט הלוי (סי' קצח ס"ט על הט"ז ס"ק יד, סוף ד"ה דריבדא) שכתב: והיום ששוהים זמן רב במים, החפיפה מרככת כראוי. ע"כ. והמדובר שם שצריכה לרכך את הפצע קודם הטבילה. כד. כתב בדי השלחן (ס"ק יז): ומעיקר הדין סגי שיבואו המים עליה בדרך שפיכה שעל זה מורה לשון שטיפה, ומכל מקום כבר נהגו בנות ישראל לשבת באמבטיה בשעת חפיפה שבוה מתוקנות הן היטב מכל לכולן. אמנם, אשה מעוברת שנמנעת לסיבת בריאות מלהיכנס לאמבטיה, נראה שדי לה לרחוץ בדרך שטיפה במקלחת שלא באמבטיה. עכ"ל. וכ"כ השבט הלוי הנ"ל.

השיער, ולא בכל דברים המסבכים השיער. הגה: וכל זה לכתחילה, אצל אס חפפה נחת וכיוצא בו, וראתה צעמא שאין שערות שלה קשורין ומסבכין, שרי. ואשה שזו אותה הרופאים שלא תחוף ראשה צמים, רק ציין, יש לשאול לרופאים אס היין מסבך השערות, ואס אומרים שאינו מסבך יש לסמוך עליהן, ואס אין הרופאים צקיאין בדבר, יש לאשה לנסות לעמא תחלה אס היין אינו מסבך השערות.

חפיפה במים חמים

א. החפיפה צריכה להיות לכתחילה עם מים חמים דוקא^{יה}, ואס אין מים חמים במקלחות, תשתמש לצורך כך במי המקוה עצמו שהם חמים (היינו באופן שלא יחסרו מימיו, ראה שו"ע קצח סעיף כט). ואס גם המקוה עצמו קר, אפשר לעשות את החפיפה במים קרים, ובלבד שתקפיד ביותר שלא יסתבך השיער על ידי המים הקרים^{יב}.

סבונים טובים לחפיפה, שמפו זך

ב. היום רוב הסבונים טובים לחפיפה, חוץ מסבון מוצק הנקרא 'סינטיבון' שמסבך השיער (ומשתמשים בו לכיבוס) וכיוצ"ב. ובענין 'שמפו זך', הטעם שיש שמשתמשים דוקא בו הוא על פי הש"ך^{יג} שכתב שלא תסוך שמן ביום הטבילה, וחוששים ששאר סוגי השמפו מכילים שמן, ו'שמפו זך' הוא טהור ללא תוספות.

בהזדמנות אחת הגיע אלי בעל מפעל "שמפו זך" וביקש שאוציא הוראה להשתמש דוקא ב'שמפו זך', ולא הסכמתי, כי חששתי שאולי יום אחד יסגר המפעל ויחשבו שחובה לחפוף בשמפו זך דוקא ואז לא ידעו מה לעשות. ועוד שמא יבואו לערער

פתחי חכמים

כה. כמבואר בשו"ע.

כו. ס"ק יד. וז"ל: כל השמנים אינם חוצצים חוץ משמן המור, ומיהו נהגו שלא לסוך בשמן לפני הטבילה כל עיקר, עכ"ל. ומחמת דברי הש"ך הללו יש שנהגו להשתמש בשמפו זך. הפוסקים הביאו דברי הש"ך, ומהם בטה"ב (דיני חציצה הט"ז) וז"ל: שמן אינו חוצץ מהדין, אבל נהגו בנות ישראל שאין סכות שמן כלל לפני טבילתן. עכ"ל. וראה שם במשמה"ט (עמ' עו) בענין משחה שכתב: משחה עבה חוצצת וכו', ונראה שאם המשחה רכה שנספגת בבשר עד שלא נראה ממנה שום ממשות, אע"פ שהבשר מבריק, יש להקל.

כו. כתב הבא"ח (ש"ש פר' שמיני הי"א): תרחץ ראשה במים חמין, ואפילו בפורשין. וכן פסק בטה"ב (דיני טבילה הלכה ג): מותר לרחוץ ולחפוף ראשה גם במים פושרים. ובדיעבד אם חפפה שערותיה במים קרים ובנתר, ועיינה שלא נסתבכו שערותיה וטבלה, עלתה לה טבילה. ובדרכי טהרה (פט"ו ה"ח) כתב: אשה שאין לה מים חמים כלל, והחפיפה במים קרים אינה מסבכת ומקשה את שערותיה, יכולה לחוף באופן חד פעמי במים קרים וכו'.

קונטרס הוראת חכם

מיועד למורי הוראה

יסודות לעומדים לשרת כמורי צדק

הקדמה למראות הדמים

ענינים רפואיים ובדיקות רפואיות

היתר חכם למניעת הריון ואמצעי מניעה

דיני הפלת עוברים

הצנע לכת - הלכות צניעות

כתבתי וערכתני בחדש ה' עלי

יעקב ב"ר מרדכי שכנזי

בתוספת ציונים והוספות

פתחי חכמים

ע"י הצב"י אריאל שרגא

אדר תשפ"ג

מהדורה שניה שבט תשפ"ד

צורת הבדיקה כשיש יובש..... ריט

לחלוח העד במים לפני הבדיקה ♦ מריחת ג'ל קיי וואי על עד בדיקה ♦ מריחת וזלין על עד הבדיקה ♦ הנחת שמן זית על עד הבדיקה ♦ מריחת שמן תינוקות על עד הבדיקה ♦ מריחת חומרים על עד הבדיקה ♦ אזהרה למשתמשים בעצות הנ"ל

דם בתולים..... רכב

קריעת בתולים ע"י אחות (האם נטמאת) ♦ אין אשה כורתת ברית וכו' נאמר רק ע"י נישואין ♦ לגדור פירצה נוראה בהדרכת חתנים ♦ אופניים לילדות ♦ דם שנמצא בבדיקות לאחר בעילת מצוה ♦ בדיקות לבעלת בתולים קשים

עצות וסגולות..... רכט

עצות לקיצור ימי ראיית הנדה ♦ עצה לקרב את הוסת ♦ עצה לאשה שלא מתעברת ♦ כוחו של האדם, ועצות לשמירת הכח ♦ עצה לזירוז לידה ♦ סגולה ללידה קלה ♦ סגולה לבן זכר ♦ כיבוד בסנדקאות ♦ סגולה להפיכת עובר במצג עכוז ♦ הנהגת הגר"י לוינשטיין כשרצה להתנהג בפרישות ♦ עצה להחזיר למוטב בן שסר מהדרך ♦ עצה ליציאות תכופות ♦ סגולה לפרנסה ♦ סגולה להבריח פשפשים וסט"א ♦ סגולה להצליח במשפט ♦ דרכי האמורי בהפיכת נעל להשתיק תנים ♦ סעודת הודיה למי שנתרפא ממחלה קשה ♦ עצה למי שחש הרבה בראשו ♦ עצה להינצל מפחדים ♦ סגולה לזיווג ♦ סגולה לריפוי יבלות ♦ סגולה לשלום בית

שוונות..... רלט

טומאה שיש על מי שלא מקפיד בענייני נדה ♦ אשה ללא רחם למי תינשא ♦ חשש הידבקות מחיידקים במקוה ♦ חשיבות לימוד הלכות הרחקות ♦ חשיבות החזרה על ההלכות

עיקרי הדינים / מסקנות ההלכתיות העולות למעשה..... רמג**קונטרס הוראת חכם****יסודות לעומדים לשרת כמורי צדק עם עובדות למעשה..... רעג**

יראת הוראה ♦ הוו מתונים בדין ♦ אלוהים ניצב בעדת אל ♦ פסיקה במראות וכתמים בלי לראות את המראה ♦ טבילה לבתולה וגרושה ♦ שימוש חכמים, ופסקים ♦ מעשה במראה מסופק ♦ כמה נקודות למורה ההוראה ♦ החזרת עדי בדיקה לשואל ♦ כפייתיות [נערווים] ♦ לענות תשובות

בביטחון מלא ♦ השפעת הסביבה על המראה ♦ הנחיות יסוד למורה הוראה ♦ מדרכי ההוראה ♦ כמה נקודות בהלכה ♦ בדיקה במגבון לח ♦ תליה בפטריה ♦ שמירת העד עד שיתייבש ♦ מראה שחור ♦ מראה חום ♦ מוך דחוק לכלה ♦ בדיקת אחות ♦ בדיקת עד לאור מנורה ♦ כתם ע"ג פד או צמר גפן ♦ חשש מוקצה בעדי בדיקה ♦ הנהגות לשואל ולמשיב ♦ מה מצריך שאלת חכם ♦ כיצד לשאול ולהשיב ♦ עשה לך רב ♦ דימוי מילתא למילתא ♦ לא לערב בין שאלות, ולא להיכנס בעוד שאלות ♦ מדריך חתנים / בודקת טהרה / בלנית – אינם פוסקים ♦ פסיקה דרך טלפון ♦ שמירת העינים ♦ מעשה ברבי דוד אבוחצירא הי"ד ורבי מאיר אבוחצירא

הקדמה למראות הדמים..... שא

דיני מראות הדמים בכלליות ♦ האם דם טהור יוצא מהרחם ♦ מראה חום ♦ מראה שחור ♦ מראה שחור ומראה אפור ♦ בדיקת מראות בלילה ♦ הוראה למעשה בענין זמן ומיקום בדיקת מראות ♦ ענינים שונים והערות במראות הדמים ♦ זכויות מגדלת ♦ קצוות אדומים ♦ מראה חום בקצותיו ♦ מראה הנוטה לורוד בקצותיו ♦ הפסק טהרה מלוכלך ♦ הגדרת מוך דחוק ♦ נקודת דם קטנה אדומה כחודו של מחט ♦ סמיכות דם ♦ נקודת מראה שנפלה מהעד ♦ נקודה חומה על רקע צהוב ♦ הפסק טהרה עבה בצבע בנגה ♦ מראה חום כהה שחוזר על עצמו ♦ מראה חום שנראה שחור בהסתכלות ראשונית ♦ כתם שחור פחות מגריס ♦ מוך לזמן ארוך ♦ מוך דחוק לכלה ♦ בדיקה במקום הנכון ♦ מחשב טוהר ♦ קובץ דינים במראות הדמים ♦ ברכת הטבילה בכמה אופנים ♦ נוזל ג'ל שמשנה צבע המראה ♦ מראה שהשתנה ♦ מראה ירוק (צהוב כזהב) ♦ הוראה במראה לח ♦ מראה ורוד ♦ מראה כתום ♦ השתמשות בחומר כימי לפסיקה במראות הדמים ♦ כתם שאבד ♦ צבע ורוד שנעלם ♦ מראה שיש לחוש בו לתחילת וסת ♦ מראה שהתעפש ♦ הפסק טהרה שנפסל ♦ שינוי המראה ♦ תליה בפצע בהפסק טהרה ♦ בדיקה ע"י שקית ניילון או וזלין ♦ הוראה בדם מכה על פי הבחנה בעד

היתר חכם למניעת הריון ואמצעי מניעה..... שכט

מאמרי חז"ל ♦ המקור להיתר מניעת הריון ♦ השחתת ש"ז לנשים ♦ מניעת הריון במקום סכנה ♦ בבירור דעת חכמים בגמרא ביבמות ♦ דעת גדולי האחרונים ♦ עוד אחרונים שהתירו במקום סכנה ♦ החששות ההלכתיות הכרוכות במניעת הריון ♦ מצבים בהם יש פוסקים שהתירו למנוע הריון ♦ מניעת הריון בתחילת הנישואין ♦ מה נקראת סכנה ♦ דיכאון לידה - סכנה ♦ מדברי הפוסקים במניעת הריון ♦ סוגי המניעות ודיניהם ♦ דיאפרגמה ♦ התקן תוך רחמי ♦ גלולות ♦ קשירת חצוצרות ♦ משחה ופתילות ♦ טבעת נובה-רינג וגלולת סרזט ♦ קונדום [במקרה סכנה] ♦ קשירת שבילי הזרע [ע"י ניתוח] ♦ סדרי העדיפויות באמצעי מניעה ♦ דילוג הימים שיכולה להתעבר ♦ גלולות למניעת הריון ♦ קוטלי זרע ♦ התקן תוך רחמי ♦ בעדיפות אחרונה - דיאפרגמה

הנחיות יסוד למורה הוראה

א. לומר תפילת רבי נחוניא בן הקנה שקודם הלימוד בכוונה, כדי לזכות לסייעתא דשמיא.

ב. מורה הוראה צריך להיות מתון ובעל אורך רוח, כי הכעס מבריה את השואל ושמה תהיה לו שאלה בעתיד ולא ישאל ויכשל, לכן ישתדל לא להיות במצב של רעב כשבא לפסוק, כי אדם רעב נוטה לכעוס.

ג. כמו כן יש להתאמץ לא להגיע עיף לבית ההוראה, כי העייפות גורמת לחוסר ריכוז. ולכן במקרה שמרגיש עייפות כדאי לטעום משהו על מנת להתרענן.

ד. פעם הגיע יהודי למו"ח הגאון רבי יהודה צדקה ושאל שאלה, והשיב לו מו"ח תשובה, אח"כ הושיט אותו אדם את ידו לכיס והוציא שטר נכבד והושיט לרב, הרב מיאן לקחת, היהודי התפלא על הסירוב וטען, הלוא אם מתייעצים עם עורך דין או רופא משלמים כסף ולמה הרב לא מסכים לקחת, ובכל זאת עמד בסירובו.

לאחר שהאיש עזב את ביתו של הרב, נכנס אחד התלמידים שנוכח בשעת מעשה ושאל "מדוע כבודו סירב לקחת כסף"? ענהו הרב בפשיטות ואמר, "אם הייתי לוקח כסף, יכול להיות שפעם אחרת תהיה לו שאלה חמורה, כמו בהלכות נדה, ולא יהיה לו כסף וימנע מלשאל ויכשל", זיע"א. ומזה נלמד שגם אם השואל מעונין לשלם, אין למורה ההוראה לקחת ממנו כסף.

ה. דרך העולם שרק כאשר השואל נמצא לפניו, מתייחסים אליו בכבוד, אבל צריך להיזהר בזה גם בשואל דרך הטלפון, ולהעניק לו את היחס הראוי, למרות שאינו נמצא לפניך, וכן צריך ללמד את בני הבית שלא להעיר לשואלים על כך שמתקשרים בשעה מאוחרת, כי הדבר פוגע בהם וכתוצאה מכך ייתכן שבעתיד יימנעו מלשאל. ולפעמים המתקשר הוא אדם נכבד ואם לא מתייחסים אליו בכבוד, הוא עלול להיפגע, ואינך יודע ממי לבקש מחילה.

ו. בכלליות יש לנהוג כבוד בשואלים, גם אם מדובר בשואל ידוע שמכביד בשאלות או חוזר על אותה השאלה כמה פעמים. וכן יש לנהוג בטבעיות כאשר השואל מגיע עם מראה לח ויש בו לכלוך או ריח רע, כי אם המורה לא יכבד את השואל כראוי ויראה לו שנפשו סולדת מכך, עלול הוא להיפגע ולהימנע בעתיד מלשאל.

ז. כאשר אדם נכנס מחדר מואר לתוך חדר חשוך, או כשנכנס מהרחוב לבית ההוראה, הוא כמעט לא רואה כלום, כל שכן כשהוא צריך להבחין היטב במראה שלפניו, ורק

לאחר שהייה קלה יכול להבחין במראה. ואם אמרו (שו"ע יו"ד סי' רמו סע' יב): "אין שואלין את הרב כשיכנס לבית המדרש מיד עד שתתיישב דעתו עליו", כל שכן כאן שצריך הבחנה דקה.

לכן, אין לשאול רב על מראות מיד כשהוא נכנס לבית ההוראה, וגם הרב בעצמו לא יענה מידי על שאלות אלא אם כן הדבר נחוץ והמראה או הכתם אינו צריך הבחנה כל כך.

ח. מורה צדק, לא יענה מתוך לחץ, כגון, שישנם שואלים רבים הממתינים בחוץ, כי כאשר השואל רואה שהרב עונה במהירות ובחופזה, חושב שהרב לא הבין אותו או שלא הבחין היטב במראה.

ט. אין להאיץ בשואל למהר שאלתו, כי מתוך לחץ הוא עלול להחסיר איזה פרט שמחמתו ההלכה יכולה להשתנות.

י. יש להשתדל לא להורות במראות תוך כדי דיבור עם מישהו, או באמצע שיחת טלפון, כי השואל חושב שלא בדקו את המראה היטב, ונמצא שאין בזה הרווחת זמן, אלא הפסד, כי פעמים רבות יחזור לשאול שוב.

מדרכי ההוראה

א. יש למורה ההוראה להראות לשואל ששאלתו טובה, ולפעמים גם במראה פשוט כדאי לקחת מגדלת ולהסתכל, להראות שהשאלה מצריכה עיון. וכל שכן שיש להיזהר לא לענות בזלזול ולומר שזוהי שאלה פשוטה.

ב. אם מגיע שואל עם כתם דם פחות מכגריס ועוד, והמורה מטהר, במידה והשואל לא מבין את טעמו שהרי בעיניו זה דם, כדאי להסביר לו את ההבדל בין בדיקה שמטמאת בכל שהוא, לבין כתם שהוא בלי הרגשה. גם חשוב ללמדו שבבדיקה לא רק שפע דם כמו בזמן וסת מטמא אלא כל טיפת דם.

ג. מי שלומד את ההלכות בשלחן ערוך ללא שמקדים לכך את לימוד הבית יוסף, עלול לבוא לידי טעות בהלכה. לדוגמא: מרן השלחן ערוך כתב (סימן קצח סעיף כא) "ציפורן המדולדלת שפירשה מיעוטה חוצצת", והמעין בב"י יראה שמדובר שיש לכלוך על מיעוט הציפורן. ולכן כשמגיעה שאלה למעשה אין לענות מדברי השלחן ערוך לבד, אלא יש לעיין בבית יוסף ובנושאי כלים.

ד. מה שמקילים לבעלי תשובה בהלכות מסוימות, אינו ענין להקל בהלכות הרחקות, כי אדרבה בכה"ג יש לחוש שהקולא תביא לידי איסור. והכל לפי ראות עיני המורה.

יולדת

בדיקות הריון

- אקו לב א שמז
- בדיקת אולטרסאונד, אם מטמא ב שס
- בדיקת אולטרסאונד, המלצה א שמה
- בדיקת מי שפיר, אם מטמא ב שעו
- בדיקת מי שפיר, המלצה א שדמ
- בכלליות א שמב
- העמסת סוכר א שמו
- הקדמה א שמב
- חלבון עוברי א שמו
- סיסי שליה א שמז
- ב שעו
- סקירת מערכות, אם מטמא ב שס
- סקירת מערכות, המלצה א שדמ
- שקיפות עורפית א שמו
- תרבית גי בי אס א שמז

בכלליות

- ביאור הפסוקים א שכה
- דין יולדת א שכה
- דין תורה ואיסור דרבנן א שכה, שכו
- דרך דופן, דינה א שעא, שעג
- טומטום או אנדרוגינוס א שסד
- יולדת זכר, דינה א שכה
- יולדת נקבה, דינה א שכה

הוציא העובר את ידו

- דינה א שסח
- ממתי מונה ימי טוהר א שסח
- מתי טובלת א שסח
- ולד שיצא בכמה ימים, דינו א שסא

זירוז לידה

- בכלליות א שמז
- על ידי התעמלות א שמט

- על גבי כלים ב קיז
- על גבי כלים המקבלים טומאה מדרבנן ב קיט
- על גבי צינור הקבוע ב קכא
- עם צינור בפה (במקום סכנה) ב ערה

טבילה עם:

- בגדים ב קלז
- דברים שאינם חוצצים ב כד
- חציצה, ראה: "חציצה"
- טבעת נובה רינג ב קז
- נעלי בית ב קיח
- ציפורנים ארוכות ב עה
- צמה ב כח, סח
- פגיעה באשה העולה מהטבילה ב קמו
- פגיעת חברתה כשעולה מהטבילה ב קמד
- פגע בה סוס, לאחר הטבילה ב קמה
- פגע ברחוב באשה שחזרה מהטבילה ב קמו
- פגעה בבעלי חיים לאחר הטבילה ב קמג, תה
- פגעה בגוי לאחר הטבילה ב קמג
- פגעה בדבר לא טוב לאחר טבילת כתם ב קמה
- צורת האשה בשעת הטבילה ב קכג
- צורת העיניים בשעת הטבילה ב קכח
- צורת הפה בשעת הטבילה ב קכז
- צריכה להסתיר טבילתה ב קמג
- רחיצה לאחר הטבילה ב קפה
- שחתה או זקפה ביותר ב קכד

טבעת נובה רינג

- הכנסתה והוצאתה, חשש טומאה ב שמו
- הפסק טהרה וז' נקיים, בנוכחותו ב שמז
- חציצה ב שמז
- מניעת הריון, ראה: מניעת הריון
- נמצא עליה דם ב קו

טיפה כחרדל

- הרגישה ונמצאה טיפה כחרדל א, ב
- טיפול רפואי, ראה: "רפואה"

- על ידי סגולה..... א שמט
- על ידי סטריפינג..... א שמט
- על ידי פטוצין..... א שמח

טהרת היולדת

- המתנת מ' או פ' יום לאחר הלידה..... א של
- ז' נקיים..... א שכז
- זמן הטבילה מעיקר ההלכה..... א שכט
- זמן טבילה הרצוי..... א שכח
- טבלה קודם ליל ט"ו ללידת נקבה..... א שכה
- ספירת ז' נקיים בימי טומאת לידה..... א שכז

טומאת היולדת

- אינה יכולה ללכת..... א שלט
- בשעת הצירים עצמם..... א שלה
- הוציא העובר את ידו..... א שסח
- השתחררות פקק הרחם..... א שלט
- ירידת מים..... א שלו
- ירידת מים עם דם..... א שלז
- ישבה על המשבר..... א שלח
- סטריפינג..... א שמ
- פסקו הצירים..... א שלח
- פקיעת מי שפיר..... א שמא
- פתיחה לפני לידה..... א שלה
- צירי לחץ..... א שלה
- צירים..... א שלד

יוצא דופן (ניתוח קיסרי)

- טומאת לידה, ונדה מדינא דגמרא..... א שעא
- טומאת נדה, במציאות היום..... א שעא
- ימי טוהר..... א שעג
- ניתוח באין סכנה..... א שמח
- ילדה חי ואח"כ הפילה שליא..... א שס

ימי טוהר לאחר לידה

- דין דאורייתא ומנהג הגאונים..... א שכו
- בדקה ראשון או שביעי..... א שלא, תפ
- ברכת הטבילה..... א שלא

- המתנת ד' או ה' ימים לפני ז' נקיים..... א של
- הרחקות..... א שלא
- וסתות..... א שלב
- כתם הנמצא בו..... א שלא
- מראה חום בהרגשה..... א שלא
- נטמאת בשעת תשמיש בימי דם..... א שלא
- טוהר..... א שלא
- קולות בזמן זה..... א של
- ראה עוד: "טהרתה"

- יצאה השליא ואח"כ יצא הולד..... א שסא
- מלקחיים, אם חשיב יולדת..... א שעב
- נוכחות הבעל בחדר לידה..... א שנ
- סגולה לשלימות העובר..... א שמג
- סיוע לאשתו יולדת..... א שמא
- עובר עכוז, סגולה להפיכתו..... ב רלד
- ראתה דם בימי לידה לאחר ז' נקיים..... א שכט
- תחילת לידה, ממתי..... א שלד

יום הוסת, ראה: "פרישה"

יום טוב

- אכילת בשר ביום הטבילה שחל ביום טוב..... ב ק
- טבילה בו בין השמשות כשמי המקוה חמים..... ב ט
- כשחל בו טבילה והוא מוצאי שבת, מתי..... א
- חופפת..... ב קסו
- רחיצה בחמים לצורך הפסק טהרה..... א תעו

יום כיפור

- טבילה בו..... ב ב
- נגיעה באשתו..... ב תלה
- רחיצה לצורך הפסק טהרה..... א תעו
- תשמיש..... ב תלה

יוצא לדרך, ראה: "פרישה", "יוצא לדרך"

יחוד

- בעלת פצעים, אם מותרת ביחוד..... א קיד
- כאשר ישנה חופת נדה, ראה: "כלה"
- כלה לפני הנישואין, אזהרה..... א שז

- מחזיר גרושתו נדה, אם מותרים ביחוד..... א שיג
- מסרבת לטבול, אם מותרת ביחוד..... א שפא
- רואה מחמת תשמיש, יחוד..... א קי
- ירידת מים, ראה: "יולדת", "טומאתה"

כ

כאבי בטן

- אם הוי הרגשה..... א ה
- הרגשה שהוסת הגיע..... א ו
- פסקו הכאבים, מתי מותרת..... א ו
- כדורים, ראה: "גלולות"

כותל המערבי

- הליכה בימי נידות..... א תמה

כח גברא

- שמירה ועצות..... ב רלא

כלה

- בדיקה במקום הנכון..... ב שיח
- בדיקות לאחר בעילת מצוה..... א שכא
- חל יום החתונה ביום הוסת..... א נא
- כיצד קובעים מועד לחתונה..... א דש
- כתמים מפצע הבתולים..... ב רכח
- נדרים, חשש בעתיד..... א שב
- פגישה אחרונה, אזהרה..... א שז, שז

בכלליות

- חל יום החתונה ביום הוסת..... א נא
- כיצד קובעים מועד לחתונה..... א דש
- כתמים מפצע הבתולים..... ב רכח
- נדרים, חשש בעתיד..... א שב
- פגישה אחרונה, אזהרה..... א שז, שז

בעילה שניה

- בדיקת הסדין..... א שכב
- הדין..... א שכג
- גלולות לדחיית הוסת, ראה: "גלולות"

- דחו הנישואין, הדין..... א שח
- דחו הנישואין, מה הוי דחיה..... א שח
- דם שנמצא בבדיקות לאחר בעילת מצוה..... א תשנ
- הקדימו הנישואין..... א שיג

חופת נדה

- אחיזת הכתובה יחד..... א שיא, שפה
- הלכות..... א שיא
- יחוד..... א שט
- להשקות את הכלה בחופה..... א שיא
- מסירת הטבעת..... א שיא
- שיגור כוס יין..... א תלד

טהרתה לאחר בעילת מצוה

- הפלטת הזרע..... א שכג
- הפלטת הזרע לקיצור ימי פולטת..... א תקכא
- ימי פולטת..... א שכא
- מוך, אם חייבת..... א תסג, שכא
- ב רצ

טהרתה קודם הנישואין

- בדיקות לבעלת בתולים..... א שב, תנז
- הסמכת הבדיקות לטבילה..... א שה
- הפסק טהרה לפני הנישואין..... א שא
- טבילה ביום השביעי..... ב יד
- טבילה ביום השמיני, הדין..... ב יז
- לבישת לבנים..... א שג
- להודיע ענין ביאה, הדין בדיעבד..... א שז
- להודיע ענין ביאה, הצורך..... א שו
- ליווי הכלה לטבילה..... ב קמג
- מוך, אם חייבת..... א תסג, שכא
- ב רצ
- צורת הבדיקה..... א שב
- יחוד, חשש לפני הנישואין..... א שז

נדה

- יחוד, דינו ביום..... א שי
- יחוד, הדין..... א שט
- שכבו קודם בקירוב בשר, לענין יחוד..... א שיא
- ראה עוד: "חופת נדה"

- שתאמר שכל חומרות שתנהג יהיו 'בלי נדר'..... א שב

- בדיקה לאחר מציאת כתם א רמד
- ביאור גזירת כתמים א רח
- ביום הוסת א מח
- בירור כשספק הדם ממנה א רסח
- דין דרבנן בדם שנמצא ללא הרגשה א רח
- דין המוצאת כתם א רח
- דינם בזמננו א ריא, ריב
- הגיע ודאי מגופה א ריג, רלא
- טומאת משא א רכח
- טעם שגזרו א רח
- יש בעוביו כגרים א רכא
- כיום שאין כינים מצויים א רצג
- כשלבשה בגד תחתון א רנ
- כתם בצורה משונה א ריט
- כתם גדול, דינו א יא, רמב
- ב שפה
- כתם נוטה לשחור ב קיז
- כתם שאבד א רסז
- כתם שחור שיעורו לטמא א רכא
- ב שיז
- לאחר מי רגלים א ט, ריג
- לאחר שינת הלילה א רי
- לאחר תשמיש א ט, ריג
- לבשה בגד תחתון לבן א רנ
- לפני שפסק הדם א תעג
- לשאול אם הרגישה א ריב
- מניקה. חזרה לראות דמים א רפט
- מעוברת א רט
- ניקוי הכתם בחומרי ניקוי א רסח
- ספק מה צבע או גודל הכתם א רסז
- עבר מהצבעוני ללבן א רכה
- עבר מצד לצד א רכה
- פסיקה דרך טלפון ב רעו
- פרישה לאחר מציאה א רמה
- צורת הכתם א רכז
- קביעות וסת א רצג

תבעוה להינשא

- ברכת הטבילה א שא
- הדין א שא
- הפסק טהרה לכלות בזמננו א שא
- ממתי מונה ז' נקיים א שא, דש, שה
- תשמיש באור ב תיד
- ראה עוד: "בתולים". וכן ערך: "בעילת מצוה"

כללי הפסיקה

- בשו"ע, רוב מנין מול רוב בנין א עג
- דין המובא בב"י שלא הוזכר בשו"ע א מג
- שעת הדחק כדיעבד דמי א שג
- כפרה, ראה: "תשובה"

כריתת ברית

- שלא ע"י נישואין ב רכה

כתמים

- אבד הכתם א רסז

אינו מקבל טומאה, נמצא בו כתם

- בכלליות א רכז
- הטעם שלא גזרו עליו א רכח
- בבגד צבעוני, ראה: "צבעוני"
- בבגדה, מקום הכתם א רמט

בגד מכובס

- בדיקה ממתי הכתם א רפה
- השאילתו לחברתה א רפו
- נתכבס על ידי ישראלית א רפה
- נתכבס על ידי נוכרית א רפה

בגד שאינו בדוק

- בדיקת הבגד לשם בדיקה א רעז
- גדר בגד מכובס א רעו
- ההלכה א רעו

בכלליות

- אחר שינת הלילה ונטלה כדורי שינה א רי

חופשי
שוב בחנויות

שערי הוראה נפתחים

אור חדש על ציון תאיר

ספר חדש ללומדים ולמורי הוראה מאת הג"ר **יעקב שכנוי שליט"א**

ובו עדויות רבות מגדולי הדור הקודם, הוראות ועצות מעשיות מבית ההוראה - פרי ניסיונו הגדול של הרה"ג שליט"א

דיני מראות, עניינים מעשיים שהתחדשו לפי מציאות הזמן, הוראה מפורטת למעשה בפרטי הדינים, המרובים, עם התייחסות לשאלות המצויות בזמננו, הספר חינו על סדר השו"ע, בשילוב שיטות הפוסקים וטעמיהם עד פוסקי זמננו, ובתוספת ביאורי השו"ע, בלשון בחירה קצרה וקולחת השווה לכל נפש, קונטרס "הוראת חכם", ובו הלכות, הנהגות והדרכות למורי ההוראה

אינדקס מפורט
עם כ-3000 ערכים
וערכי משנה

ניתן להשיג הספר גם דרכנו בטלפון:
058-7627698 | 052-3212113
בשעות הערב

חדש! מהדורת בתי מדרש
ללא חלק הקונטרסים המיועדים למורי ההוראה

יפה נוף
פרטים

הוצאה והפצה: "יפה נוף". ניתן להשיג ברשת חנויות יפה נוף פלדהיים, ובחנויות הספרים המובחרות

1599-581-581 // YEFE.CO.IL // משלוחים בכל רחבי הארץ